

Verbindend Water

ROUWUWJZER INNOVATIE WATERKETEN

Verbindend Water

ROUWUIJZER INNOVATIE WATERKETEN

Deze Routewijzer Innovatie Waterketen hoort bij 'Verbindend Water' Langetermijnvisie op de waterketen

Een nieuw vertrekpunt

Met de langetermijnvisie op de waterketen gaan de partners van het Bestuursakkoord Waterketen de uitdaging aan om vernieuwingen in de waterketen te realiseren. De uitgangspunten daarbij zijn dat de waterketen bijdraagt aan een prettige leefomgeving en een goed watersysteem en energie levert, dat afvalstromen worden gescheiden en verwerkt tot grondstoffen en dat het principe cradle to cradle volledig wordt toegepast.

Deze vernieuwingen komen niet zomaar tot stand met het neerleggen van een gezamenlijke visie. Daar zijn forse investeringen voor nodig. Wat weer niet wil zeggen dat we bij nul beginnen. Er lopen al veel initiatieven en projecten die de gewenste ontwikkelingen tot stand brengen, en waar wij graag bij aansluiten.

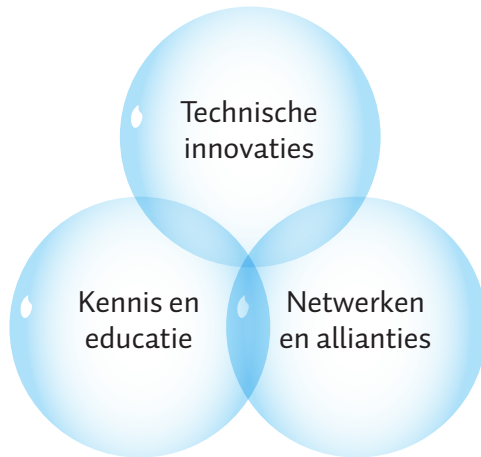
De Routewijzer Innovatie Waterketen beschrijft de strategie die wij willen hanteren bij het realiseren van de langetermijnvisie. Daarbij worden de uitdagingen die op ons wachten, beschreven. Met de routewijzer

willen we een proces op gang brengen om initiatieven te starten, nieuw elan te creëren en, zeker niet in de laatste plaats, zinvolle bijdragen te leveren aan lopende projecten. De routewijzer geeft geen beschrijving van al deze lopende en gewenste nieuwe initiatieven. Die analyse moet deels nog gemaakt worden. Dat doen we graag samen met u. We nodigen u dan ook uit om met ons mee te denken over de uitdagingen, benodigde activiteiten en de bijdrage die u aan het geheel kunt leveren.

DRIE THEMA'S

In de Routewijzer Innovatie Waterketen richten wij ons op drie aandachtsgebieden die nauw met elkaar samenhangen. Technische innovaties dragen bij aan het toepassen van cradle to cradle, het scheiden van afvalstromen en het in de wijk opwekken van energie. Daarnaast willen we aandacht besteden aan kennisontwikkeling, kennisdeling, het opleiden en motiveren van de medewerkers van de toekomst en educatie van kinderen en volwassenen. Wij denken verder dat

nieuwe allianties en nieuwe werkwijzen bijdragen aan het daadkrachtig implementeren van innovaties en het vergroten van het werkplezier in de sector.

INHOUD ROUTEWIJZER INNOVATIE WATERKETEN

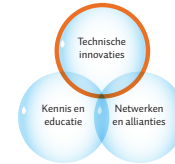
De routewijzer beschrijft achtereenvolgens de uitdagingen op het gebied van:

- Technische innovaties
- Kennis en educatie
- Netwerken en allianties

Daarbij worden voorbeelden uit de praktijk en mogelijke toekomstbeelden genoemd. De lijst met voorbeelden is zeker niet compleet, maar illustreert wel de richting waarin wij met de visie willen gaan.

Tot slot zijn de strategie voor de komende jaren en de specifieke aanpak voor 2009 beschreven in 'Een nieuwe aanpak'.

Technische innovaties

‘IK WOON NU COMFORTABEL EN DUURZAAM.’

MOGELIJK TOEKOMSTBEELD 2025

Januari 2025, Yassir Benali, voorzitter bewonersvereniging Nieuwater, vertelt:

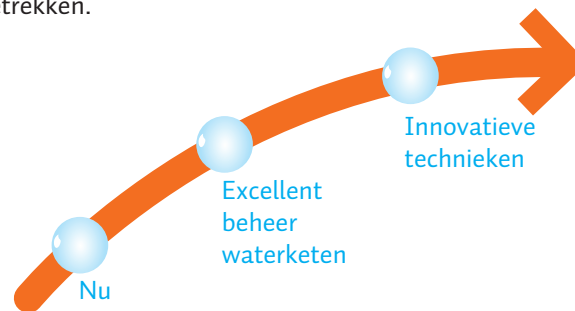
“Ik woon nu twee jaar in deze wijk en ben er apetrots op. Ons huis is lekker comfortabel. Vooral die koeling ’s zomers is ideaal. Dat komt door koude-warmte-opslag in de grond. Onze energierekening is lager dan ooit. We hebben een verwarmingsketel waarin ook het restafval en de menselijke mest worden omgezet in energie. En de restwarmte van het douchewater wordt hergebruikt tijdens het douchen. Ik hoef mij niet schuldig te voelen als ik eens lekker wegdroom. In mijn huis lopen overigens alle leidingen via speciale leidinggoten. Daardoor kun je leidingen makkelijk verleggen. Ik heb mijn wasmachine nu toch maar van de berging naar de zolder verplaatst.

Ook buiten het huis zijn nieuwe vindingen toegepast. Zo lopen de verschillende leidingen in de straat door één buis. Vanuit de buis wordt via slimme koppelingen aangesloten op de woningen. Ik heb begrepen dat vanuit die koppelstukken ook reiniging plaats kan vinden. Daarbij gebruiken ze ultrasone technieken. En bijna midden in de wijk staat een kleine zuivering. Daar winnen ze stoffen terug uit het restafvalwater en uit de urine, die gescheiden wordt ingezameld. Van het zuiveringsgebouw is een speelobject gemaakt en onder en rondom het gebouw kan water worden geborgen. Dat loopt er via open goten naar toe. Onze kinderen weten nu dat ze daar geen troep in moeten gooien, want dan kunnen ze niet in de regenwaterbakken spelen. De kinderen willen niet meer weg uit de wijk en ik ook niet!”

2025

De toekomstbeelden uit de langetermijnvisie Verbindend Water bevatten nieuwe technologische elementen. Deels zijn die al in ontwikkeling en is versterking van het initiatief nodig. Deels moeten we de ontwikkeling nog initiëren. Dat vraagt om samenwerking tussen partijen als kenniscentra, projectontwikkelaars, architecten, producenten, installateurs, consumentenorganisaties en natuurlijk de waterketenpartners zelf. Wij denken dat voor de totstandkoming en brede toepassing van innovaties een cultuur nodig is van vernieuwen, ondernemingszin, netwerken, prikkelen en lef. De uitdaging is om niet te blijven steken in technologieontwikkeling, maar ook zorg te dragen voor de brede toepassing van deze nieuwe technologie. Daar willen we graag de gebruikers bij betrekken.

Het is overigens niet de bedoeling hals over kop overal nieuwe systemen aan te leggen. We willen eerst ervaringskennis opdoen met de nieuwe systemen. Dat betekent dat we volop aandacht houden voor de bestaande systemen. Sterker nog: ook daar ligt een grote uitdaging, namelijk het excellent beheren van de systemen over de volle breedte van de waterketen. Dat zorgt voor het fundament om nieuwe ontwikkelingen met vertrouwen op te pakken.

Technische innovaties: uitdagingen

Een greep uit de uitdagingen:

INSTALLATIES VOOR WATER EN ENERGIE IN HUIS

Koude-warmte-opslag: koel in zomer, warm in winter

Hergebruik warmte douchewater

Energielevering uit GFT en afvalwater

ONTWIKKELEN VAN KLEINSCHALLIGE, MODULAIRE SYSTEMEN

Ontwikkeling membraan-technologie

Afvalwatermachines in huis of in de wijk

GRONDSTOFFEN EN ENERGIE UIT AFVALWATER

Gescheiden inzameling van urine en faecaliën

Fosfaatwinning uit urine

Eliminatie van medicijnresten

Energielevering aan het elektriciteitsnet

Verwijdering van schadelijke reststoffen door oxidatie, adsorptie en UV

INNOVATIEF INZAMELEN EN TRANSPORTEREN VAN MULTI-AFVALSTROMEN

Gecombineerde buizen voor bijvoorbeeld drinkwater, stroom, telecom

Ontwikkeling universele koppeling voor huisaansluitingen

Makkelijk onderhoud van buizen via centrale toegangspunten en door ultrasonische technieken

DE SNEL AANPASBARE WONING

Centrale leidingenkoker in nieuwbouwhuizen

In ontwerpen rekening houden met ontwikkelingen

Technische innovaties: praktijkvoorbeelden

WIJK ZEEWOLDE VERWARMD DOOR KOEIENMEST, 7 JANUARI 2009

Een complete nieuwbouwwijk in Zeewolde wordt sinds kort verwarmd door energie uit koeienmest. Het gaat om 3000 woningen die voorzien worden van groene warmte.

HERGEBRUIK RESTSTOFFEN VAN DRINKWATERBEDRIJVEN: 94%

Wat een reststof is voor het ene bedrijf, kan een grondstof zijn voor het andere. De Reststoffenunie is door de drinkwaterbedrijven in 1995 opgericht om nieuwe bestemmingen te zoeken voor reststoffen van drinkwaterproductie. Doel is om oplossingen te vinden die het milieu minder of niet belasten en tevens financieel aantrekkelijk zijn voor drinkwaterbedrijven. Alle drinkwaterbedrijven in Nederland zijn aandeelhouder van de Reststoffenunie.

SNEEK

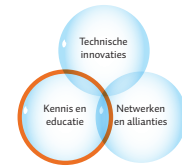
In Sneek worden de urine en fecaliën van de inwoners van 32 nieuwbouwwoningen apart gehouden en in de garage van een van de bewoners vergist. Het biogas dat zo ontstaat, wordt gebruikt om de vergister te laten draaien en tevens om het huis waarin de vergister staat, te verwarmen.

Deze proefopstelling wordt binnenkort op grotere schaal toegepast in een herstructureringswijk in Sneek. Voor de vergister wordt hier een apart energiegebouw gebouwd. De woningen krijgen een keukenafvalvermaler, waardoor ook het organische afval, zoals schillen, naar de vergister wordt gezogen.

Binnen de wijk wordt ook het douche- en badwater behandeld: zeep- en vetdeeltjes worden ingevangen door slibdeeltjes, die vervolgens weer naar de vergister worden gepompt. Het gezuiverde water wordt over een zandfilter gevoerd en zonder problemen geloosd op het oppervlaktewater.

Kennis en educatie

‘DOOR MIJN OPLEIDING AAN DE WATERUNIVERSITEIT GA IK NAAR LISSABON!’

MOGELIJK TOEKOMSTBEELD 2020

December 2020, Maaïke Vossen, student Wateruniversiteit, vertelt:

“Ik volg mijn master aan de Wateruniversiteit. Hiervoor heb ik sociologie gedaan in Utrecht. Ik ben altijd geïnteresseerd geweest in de rol die de leefomgeving speelt in het gedrag van mensen. De Wateruniversiteit combineert allerlei aandachtsgebieden, zoals water en wonen, water en gezondheid, water en veiligheid, water en leven, water en ontwikkelings-samenwerking. Hier kom ik dus volop aan mijn trekken! Ik heb net een gecombineerde stage gelopen bij de gemeente Groningen en het waterschap Hunze en

Aa’s. Ik heb voor deze organisaties een studie gedaan naar de ervaringen van bewoners met nieuwe waterconcepten, zoals de regenwaterbassins in Groningen. De kennis en ervaringen van de bewoners in Groningen worden gebruikt bij het ontwerp van de nieuwe wijk in Delfzijl. Ik vond de opdracht erg interessant, ook door de samenwerking met drie andere studenten van de Wateruniversiteit, die als bachelor bouwkunde, biologie en antropologie hebben gedaan. Het is zelfs zo goed gegaan, dat wij de resultaten van ons onderzoek mogen presenteren op de European Waterweek in Stockholm! Mijn broertje wil nu ook aan de Wateruniversiteit gaan studeren.”

2020

Op het gebied van kennis en educatie wachten ons verschillende uitdagingen. Ten eerste willen we inzetten op het verhogen van de kennis van de werking van onze huidige systemen. Zo is bijvoorbeeld de kennis van het functioneren van ons rioolstelsel onder de maat. Daarnaast is het van belang meer gebruik te maken van ervaringskennis, naast kennis uit metingen en modelstudies. Ook de uitwisseling van kennis willen we bevorderen. Hierbij richten we ons niet alleen op Nederland, maar ook op het buitenland.

Ten tweede ligt er een uitdaging in het opleiden van de medewerkers van de toekomst. De huidige opleidingen hebben te maken met teruglopende studentenaantallen. Onderwijsinstellingen en de organisaties waar de studenten uiteindelijk terechtkomen, kunnen hiermee samen aan de slag. Want niet alleen het onderwijs, ook de werkomgeving kan interessanter worden gemaakt voor potentiële studenten.

Tot slot willen we investeren in educatie. Bewoners kunnen bijvoorbeeld betere informatie krijgen over een goed rioolgebruik. In educatie zijn kinderen ook heel belangrijk. Zij voeden hun ouders op! Er zijn al veel aansprekende voorbeelden van lespakketten op scholen over water in en rondom huis. Initiatieven die eraan bijdragen dat meer scholieren op de middelbare school kiezen voor de profielen Natuur en Gezondheid of Natuur en Techniek. We willen ook inzetten op het verleiden van scholieren om hun profielwerkstukken over water te maken.

Kennis en educatie: uitdagingen

VERBETEREN KENNISNIVEAU EN -UITWISSELING

Betere kennis huidige systeem en basisgegevens op orde

Jobrotation

Verbindingen tussen jong en oud

Vakkennis digitaal en in beelden

Permanente educatie van vakmensen

Netwerken voor kennis delen

OPLEIDEN MEDEWERKERS VAN DE TOEKOMST

Verbinding opleiding en maatschappij (scholen – MKB)

Aansprekende lesmethoden (videobeelden, multimediaal leren)

(Buitenlandse) gastdocenten en excursie in onderwijsprogramma

Integrale stages en onderzoeken: regionaal traineeship

Leerstoel Water en Energie

EDUCATIE

Lespakketten met lokale voorbeelden

Themapark Water

Speelgoed (game waterspel, waterketenbouwoos)

Voorlichting gebruik water en energie

Kennis en educatie: praktijkvoorbeelden

HET TECHNASIUM: EEN FORMULE VOOR BETER BÈTAONDERWIJS OP VWO EN HAVO

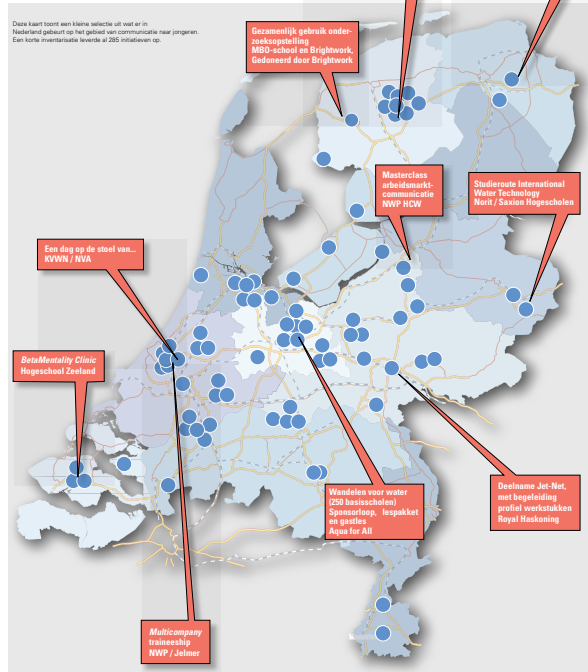
Kinderen gaan aan de slag met actuele onderwerpen in de maatschappij. Echte opdrachtgevers en een kijkje nemen in een fabriek, bouwplaats, ziekenhuis of natuurgebied horen bij het leren op een technasium. Niet incidenteel, maar structureel. Samenwerking met beroepsbeoefenaren, bedrijven en vervolgoopleidingen is een belangrijk aspect op het technasium. Leerlingen krijgen de kans om aan hun persoonlijke kwaliteiten te werken en zich vaardigheden eigen te maken die aansluiten bij de praktijk van hoger opgeleide bèta-technici. Het technasium werkt met competenties die zijn geformuleerd vanuit de beroepspraktijk. Verschillende scholen in Nederland zijn er al mee gestart. Kijk voor meer informatie op: www.technasium.nl

HUMAN CAPITAL ROADMAP

Het programma Human Capital Water is opgericht om het aanbod van gekwalificeerde mensen op het gebied van water te vergroten. Het NWP voert het programma

uit en richt zich op de werving van nieuw personeel, op het onderwijs (van basis- tot wetenschappelijk onderwijs) en op personeelsmanagement. Kijk voor meer informatie op: www.nwp.nl

Een greep uit de Human Capital Water activiteiten

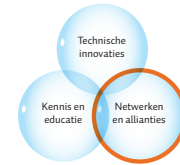

PILOT 'PROFIELWERKSTUKKEN VOOR DE WATERSECTOR'

Deze pilot richt zich op het profielwerkstuk, een verplicht onderdeel van het examenprogramma van alle havo- en vwo-leerlingen. De bedoeling is een landelijk aanbod van profielwerkstukken te creëren op het gebied van water, begeleid door werknemers uit de watersector. Hierin zullen adviesbureaus, overheden, onderzoeksinstellingen en uitvoerders (aannemers, fabrikanten van waterzuiveringen) participeren.

Hiermee wordt beoogd meer leerlingen te interesseren voor de watersector. Tevens geeft de begeleiding van leerlingen door experts uit de praktijk een kwalitatieve impuls aan het onderwijs. Het verwachte effect is dat jaarlijks 150 tot 200 havo- en vwo-leerlingen extra zullen instromen in watergerelateerde vervolgopleidingen. De pilot start in 2009.

Netwerken en allianties

‘MIJN WERK IS VEEL DYNAMISCHER GEWORDEN’

MOGELIJK TOEKOMSTBEELD 2015

Mei 2015. De heer Strukof, gemeentelijk waterregisseur, vertelt:

“Sinds we meer ‘van buiten naar binnen’ werken, zoals dat zo mooi heet, is mijn werk veel dynamischer geworden. Eerst moest ik wel wennen aan al die verschillende mensen en disciplines. De twee studenten die ik begeleid, kijken toch heel anders tegen de wereld aan dan ik. Maar dit levert wel leuke nieuwe

inzichten op. In ons pand zit nu ook een vestiging van de universiteit, het waterschap en wat kleine bedrijven. Hierdoor is de buitenwereld meteen een stuk dichterbij gekomen. Met de mensen van het waterschap heb ik nu veel vaker contact dan vroeger. En met de waterregisseurs van andere gemeenten zijn we sinds kort een intervisieclubje gestart. Uiteindelijk lopen we toch allemaal tegen dezelfde problemen aan. Ik zou nooit meer anders willen!”

2015

Deze innovatieagenda vertrekt vanuit de gedachte dat innoveren meer is dan 'nieuwe technische oplossingen bedenken voor technisch - inhoudelijke verbeterpunten'. In de visie op de waterketen gaan we uit van een waterketen die sterk verbonden is met de leefomgeving en het watersysteem. Vanuit deze opvatting staan ook de diensten voor de burger/bewoner centraal. Innoveren op een maatschappelijk georiënteerde wijze vraagt om reflectie op houding en werkwijze van de professionals in de waterketen. Hoe wordt er nu gewerkt?

De vertaling van de langetermijnvisie in concrete initiatieven vraagt onder andere om het vormen van nieuwe netwerken met partijen binnen en buiten de watersector. Om effectief te opereren in deze nieuwe netwerken, is ook de wijze waarop wordt samengewerkt essentieel. Een brede kijk op de opgave en je verdiepen in de belangen van anderen zijn hier voorbeelden van. Het vraagt ook om een open setting, waar onverwachte partijen bij aan kunnen haken, en om een organisatiestructuur die ruimte biedt voor onverwachte oplossingen. Dergelijke (tijdelijke) samenwerkingsvormen zijn een innovatie op zich. Natuurlijk

bestaan hier al succesvolle voorbeelden van, maar nog lang niet overal wordt op deze manier gewerkt. Deze verandering vraagt om denkkraft en het investeren van tijd en geld in het samenbrengen van partijen en belangen in allianties. Dit alles geldt overigens niet alleen voor nieuwe, maar ook voor bestaande netwerken.

YOU HAVE TO WALK, BEFORE YOU CAN RUN

Niet elke partij hoeft de wereld te veroveren met innovatieve concepten of producten en nieuwe samenwerkingsvormen. Maar iedere partij gaat wel samenwerking aan met bijvoorbeeld een (buur-) gemeente, een kennisinstelling of het (naburig) waterschap. Ook in deze 'vanzelfsprekende', bestaande samenwerkingsvormen kunnen vernieuwing en enthousiasme worden gebracht met meer integrale en maatschappelijk gedragen resultaten als gevolg.

Netwerken en allianties: uitdagingen

Uitdaging voor de komende jaren is om innovatieve netwerken op te zetten en nieuwe allianties aan te gaan, om innovaties op het gebied van techniek, educatie en kennis te realiseren en/of meer rendement uit bestaande projecten in de waterketen te halen. Dit kan door bestaande samenwerkingsvormen nog eens tegen het licht te houden of nieuwe netwerken te vor-

men. Daarbij gaat het er vooral om de slag te maken van de huidige overlegcultuur naar gezamenlijk inhoud creëren. Deze ontwikkeling is nodig om op termijn ook de dienstverlening op niveau te houden. Sleutelbegrippen hierbij zijn: persoonlijke inzet, nieuw elan, flow, plezier in het werk en dingen voor elkaar krijgen.

NETWERKEN

Opzoeken partijen voor adoptie van innovatie

Workshop over alliantievorming

Communicatie over voortgang en voorbeeldprojecten via website

WERKWIJZE

Benaderen van bestaande projecten voor gesprek over open source benadering

Aanbieden van houtvuorgesprek met sleutelfiguren

Begeleiden van de water-ambassadeurs

Groepsgesprekken over vernieuwing van werkwijze met gemeenten, waterschappen en provincies

NIEUWE NETWERKEN

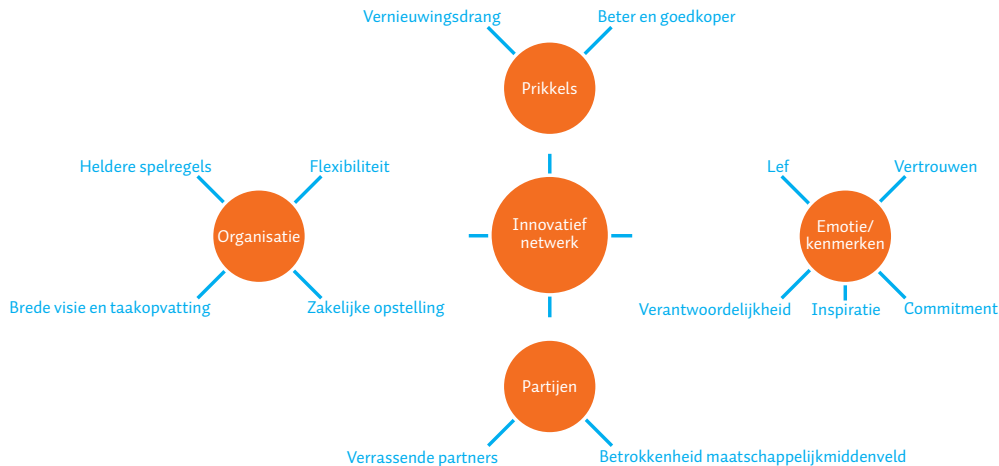
Een netwerk vormen is meer dan mensen bij elkaar brengen. Bij het vormen van een netwerk komen bijvoorbeeld de volgende hoofdvragen kijken:

Partijen: Wie heb je nodig en waarom? Is de diversiteit van je team groot genoeg, bestaat het netwerk uit een mix van denkers, doeners, trekkers en verbinders?

Prikkels: Wat is het gezamenlijke vertrekpunt en wat zijn de beoogde doelen en resultaten?

Emoties: Wat zijn de onderlinge verhoudingen, hoe staat het met het commitment van alle deelnemers, hoe is de sfeer, is er vertrouwen?

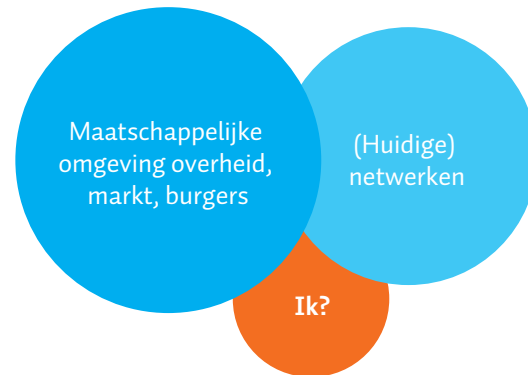
Organisatie: Wat is het mandaat van het netwerk, hoe ziet het netwerk zijn taakopvatting (hoe breder, hoe aantrekkelijker voor interdisciplinair werken)? Zorg er ook voor dat het netwerk geen gesloten bolwerk wordt, blijf ook na de opstartfase openstaan voor nieuwe partijen die zich willen aansluiten en/of partijen die zich na een bepaalde fase weer losmaken.

NIEUWE WERKWIJZE:**OPEN SOURCE BENADERING**

De open source benadering komt voort uit de ICT-sector. Het begrip open source betekent daar dat andere partijen dan de oorspronkelijke ontwerpers de mogelijkheid krijgen software verder te ontwikkelen. Daarnaast verwijst open source naar het gebruik van multimedia met als doel via verschillende kanalen kennis uit te wisselen en te communiceren. Denk bijvoorbeeld aan: weblogs, discussiefora en mobilisatieplatforms op internet.

Voor deze Routewijzer Innovatie Waterketen gebruiken we open source als een typering om ons polder-

model nieuw leven in te blazen. Daarbij gaat het om open, flexibele en levende allianties met partijen. Stel uzelf eens de vraag met wie u werkt in netwerken en hoe u dit verder kunt ontwikkelen.

HOE WERK JIJ?

Om de open source benadering concreet te maken voor de werkomgeving, kunnen de volgende stappen doorlopen worden:

1. Hoe ziet de relevante context van je werkomgeving eruit?
2. Vanuit welke missie, visie en doelen sta je in je werk? Kun je je missie ook breder maken?
3. Wat is jouw inbreng en welke inbreng heb je van anderen nodig?
4. Hoe vind je aansluiting bij die anderen (onder andere wat zijn hun missie, visie en doelen)?
5. Met welke aanpak ga je met de anderen de gezamenlijke doelen realiseren?

Netwerken en allianties: praktijkvoorbeelden

HeliXeR is een publiek-privaat samenwerkingsverband dat zich richt op het creëren van potentiële producten op de watermarkt. Deelnemende partijen zijn onder andere Philips en Brabant Water. Kenmerken voor de aanpak van HeliXeR zijn: flexibel, transparant, ruimte voor creativiteit en snel kunnen inspelen op ontwikkelingen in de markt. HeliXeR gaat voor innovatie en ontwikkeling en gaat samenwerkingsverbanden aan tussen overheden, bedrijven en kennisinstellingen. Ook wordt er gewerkt met trendwatchers voor optimale aansluiting op de behoeften van consumenten. Een innovatie die is geadopteerd door HeliXeR is TENQ. De TENQ is een watercooler voor het middelbaar onderwijs, die is ontwikkeld in opdracht van de Stichting Waterwijs. Een innovatie die door HeliXeR wordt uitgewerkt in een speciale versie voor basisscholen (TENQY).

TENQ. “Deze waterkoeler kun je overal neerzetten om een flesje water mee te vullen. Ze staan al op vierhonderd scholen.” Veel jongeren hebben een flesje bij zich, maar vullen die onder kraantjes die daar eigenlijk niet geschikt voor zijn. “Bij de TENQ kunnen scholieren hun flesje vullen met leidingwater, gekoeld of gebubbeld. Tijdens het vullen, kijken ze naar een scherm met informatie en beelden die aansluiten bij hun belevingswereld. Dit met als doel het product voor jongeren aantrekkelijk te maken en het in een latere fase ook voor marketingdoeleinden in te zetten, zoals reclame. Je kunt er ook informatie over lesroosters op kwijt. Wij noemen TENQ de dorpspomp nieuwe stijl.” In een volgende fase wordt

met chiptechnologie intelligentie aan het flesje toegevoegd. “De chip weet dan hoe vaak het flesje al is gevuld en of het uit oogpunt van hygiëne aan vervanging toe is. Ook geeft de chip informatie over de gebruiker, zodat je op het beeldscherm op de klant toegesneden informatie kunt laten zien.” Momenteel wordt bekeken of een kleinere variant, de TENQY, ook op basisscholen kan worden geplaatst. “Bijkomend voordeel is dat de schoolprestatie verbetert wanneer je voldoende en regelmatig water drinkt. Ook leveren we hiermee een bijdrage aan de bestrijding van obesitas”, aldus Bjorn Hoogwout, bedrijfsdirecteur Brabant Water, partner in HeliXeR.

Een nieuwe aanpak

Was 2008 het jaar van het formuleren van de visie en de Routewijzer Innovatie Waterketen, 2009 is het jaar van het communiceren en uitdagen. Visie en routewijzer worden breed verspreid en gepresenteerd aan (in ieder geval) de partijen uit het Bestuursakkoord Waterketen. We nodigen partijen uit aan te geven welke bijdrage zij willen leveren aan het realiseren van de langetermijnvisie. Verder gaan we in 2009 aan de

slag om verder invulling te geven aan de drie sporen uit de Routewijzer Innovatie Waterketen: Technische innovaties, Kennis en educatie en Netwerken en allianties. Vanaf 2010 verwachten wij dat de activiteiten en initiatieven daadwerkelijk van de grond komen en in 2015 willen we stilstaan bij de bereikte resultaten en eventueel nieuwe afspraken met elkaar maken.

AANPAK 2009

In 2009 gaat een aanjaagteam aan de slag om de lange termijn visie Verbindend Water en de bijbehorende Routewijzer Innovatie Waterketen breed te communiceren en partijen te enthousiasmeren voor visie en aanpak. Daarnaast geeft het aanjaagteam invulling aan de drie sporen. Het team start met een inventarisatie van bestaande initiatieven en programma's, zoals onder andere (niet uitputtend):

- Innovatieprogramma Waternet
- Innovatieplatform
- Maatschappelijke Innovatieagenda water
- Human Capital Roadmap
- Kennisplatform Water
- WaterKIP
- Klimaatconvenant rijk en provincies
- Regionale initiatieven

Vervolgens haakt het in overleg met de betrokken partijen aan bij lopende initiatieven en start het aanvullende initiatieven op. Op dit moment hebben wij nog geen goed beeld van de regionale initiatieven, maar wij komen graag in contact met trekkers hiervan.

De precieze invulling van het programma voor 2009 staat nog niet vast. Wij houden u op de hoogte van de ontwikkelingen en activiteiten via www.samenwerkenaanwater.nl.

Communiceren van en enthousiasmeren LTV en routewijzer

Inventariseren lopende initiatieven

Aanhaken en zinvolle bijdragen leveren

Nieuwe activiteiten initiëren, partijen bij elkaar brengen

AANJAAGTEAM

Het aanjaagteam bestaat uit vertegenwoordigers van rijk, provincies, gemeenten en waterschappen, aangevuld met enkele boegbeelden en externe adviseurs. Binnen het aanjaagteam zijn er drie trekkers (ieder verantwoordelijk voor een van de drie sporen en de samenhang daartussen), professionals en facilitatoren. Behalve uit het aanjaagteam bestaat de projectorganisatie ook uit boegbeelden en de gemeentelijke waterambassadeurs. De boegbeelden zijn mensen in het veld die al bezig zijn met de gewenste initiatieven en veranderingen en die een ambassadeursrol in het proces willen vervullen.

Het aanjaagteam zoekt in 2009 aansluiting bij een veelheid van partijen, zoals:

WATERWERELD	Gemeenten, Waterschappen, Drinkwaterbedrijven Kennisinstellingen Belangenorganisaties Ingenieursbureaus Netherlands Water Partnership
BOUWWERELD	Architecten Projectontwikkelaars Woningbouwcorporaties Ministerie van VROM CUR
PRODUCENTEN EN CONSUMENTEN	Producenten Installateurs Consumentenorganisaties Ministerie van VWS
ONDERWIJS	Universiteiten, HBO- en MBO-instellingen Middelbare en lagere scholen Privaat onderwijs (Toekomstige) studenten Ministerie van Onderwijs Stageaanbieders en afnemers van studenten
EXPERTS ALLIANTIES	Hoogleraren Bestuurskunde en Organiseatiekunde Innovatieplatform

GOED IDEE?

U hoeft echter niet te wachten tot wij bij u langskomen. U kunt ook contact met ons opnemen. Graag bekijken wij samen met u uw idee en bepalen wij hoe wij elkaar kunnen versterken. U kunt zich wenden tot een van de leden van het aanjaagteam:

Marion Fokké-Baggen,
Projectleider vanuit VROM
070 - 3394954
Marion.Fokke-Baggen@minvrom.nl

Annemieke Hendriks
Trekker thema Allianties
030 - 2916455
a.hendriks@berenschot.com

Hans van der Eem,
Trekker thema Technische innovaties
06 - 17104473
h.vandereem@welldra.nl

Martine Olde Wolbers
Projectsecretaris
030 - 2916455
m.oldewolbers@berenschot.com

Govert Geldof
Trekker thema Kennis en educatie
06 - 53334301
govert@geldofcs.nl

Peter Regoort
Lid aanjaagteam vanuit het Ministerie van
Verkeer en Waterstaat
070 - 3518678
Peter.Regoort@minvenw.nl

Colofon

De Routewijzer Innovatie Waterketen hoort bij de langetermijnvisie Waterketen 'Verbindend Water'. De routewijzer is tot stand gekomen onder leiding van het kernteam Waterketen, dat bestaat uit:

Marion Fokké, Ministerie van VROM

Peter Regoort, Ministerie van V&W

Tom Voskamp, waterschap Regge en Dinkel

André Struker, Waternet

Martijn van den Berg, gemeente Ede

Wilma Timmers, provincie Utrecht

Govert Geldof, Geldof c.s.

Hans van der Eem, Welldra

Annemieke Hendriks, Berenschot

Martine Olde Wolbers, Berenschot

Inmiddels is het kernteam omgevormd tot aanjaagteam Waterketen en versterkt met *Francis van Zandbrink*, gemeentelijk waterambassadeur.

Mei, 2009.

De Langetermijnvisie Waterketen en Routewijzer Innovatie Waterketen zijn gemaakt voor een zo breed mogelijke verspreiding en kunnen worden gebruikt ter ondersteuning en/ of inspiratie voor de waterketen. Daarom mag alles in deze uitgave worden verveelvoudigd, en/ of openbaar gemaakt worden met vermelding van bron, echter uitsluitend voor niet commerciële doeleinden.

Grafische vormgeving: Johan van den Tol, Dordrecht.

Drukwerk: AVANT GPC, Werkendam.

Fotografie: Wim Roefs, Landustrie Sneek bv, Dreamstime.com

UNIE VAN WATERSCHAPPEN

Inter provinciaal Werkgeversverband

Vereniging van
Nederlandse Gemeenten

